

Az állami és nem állami szereplők újragondolt szerepe a biztonság megteremtésében és fenntartásában

PhD kutatási jelentés

Lippai Zsolt

Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar, Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék,
Budapest, Magyarország

Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar, Rendészettudományi Doktori Iskola, Budapest, Magyarország
E-mail: lippai.zsolt@uni-nke.hu

Beérkezett: 2023. október 16.; elfogadva: 2023. október 24.; online megjelent: 2023. december 12.

Összefoglalás

A KDP keretén belül végzett kutatómunkám fókuszában a biztonság megteremtése és fenntartása állami és nem állami szereplői tevékenységének jelenkori állapotanalízise, a komplementer rendészeti szereplők rendészeti szerveket tehermentesítő, nemzetgazdasági szempontból is meghatározó jelentőségű vizsgálata áll. Jelen tanulmányomban az ezzel megegyező tartalmú PhD-kutatásom eredményeiről számolok be, kutatási jelentés formájában.

Kulcsszavak: közbiztonság, magánbiztonság, állami szereplők, nem állami szereplők, PhD-dolgozat, kutatási jelentés

Rethinking the role of state and non-state actors in creating and maintaining security

Research report

Zsolt Lippai

University of Public Service, Faculty of Law Enforcement, Department of Private Security and Local Governmental Law Enforcement, Budapest, Hungary

University of Public Service Faculty of Law Enforcement Department, Doctoral School of Police Sciences and Law Enforcement, Budapest, Hungary

Summary

The focus of my research within the framework of the KDP is the analysis of the current state of the activities of state and non-state actors in the creation and maintenance of security, and the analysis of the role of complementary law enforcement actors in relieving the burden on law enforcement agencies, which is of crucial importance from a national economic point of view. In this paper I report the results of my PhD research with the same content in the form of a research report.

I will point out that law enforcement, and thus the state actors in the creation of our security, and in particular the activities of the police, have been and are being dealt with in many different ways. However, only a small number of police researchers have focused their attention on non-state actors in the field of security, on the specialised bodies and ‘peripheries’ of policing, and on the use of methods other than those that might be called traditional policing. The joint work of state and non-state actors, the complementary and mutually reinforcing role of the police in creating and maintaining our common security, and the possibility of rethinking the respective roles are also areas that have been little researched. My PhD research seeks to fill this gap, bearing in mind the fact that law enforcement

practitioners expect the Doctoral School of Police Studies to provide recommendations for applied research that can be used in everyday practice.

In my gap-filling research, I will explore my research questions and hypotheses in an unconventional way by drawing on what I consider to be relevant, almost half a thousand domestic and foreign source materials, personal interviews, study trips and the experience of an expert survey.

I will reflect on the significance of private security research and then move back in time to examine the development of the concept of policing over time. I will juxtapose key ideas from works that are perhaps little known to many, but which are still of great scientific value today. In a comparative analysis of state and non-state actors in the field of security, I will present the actors of complementary policing, the ‘stepchildren of policing’, and I will focus on the experience of the domestic organisation of a major sporting event, EURO2020, which attracts large crowds. Internationally, I will look at the development of the public and private security sectors in Estonia, Mexico, South Africa, Australia, Bulgaria, England and Canada, and the activities of private military companies. On the basis of all these research experiences, I will interpret the functioning of the security industry, the value added by private security and thus the new structure of policing in the light of the “Security Rethought” questionnaire survey.

Based on my research, I will attempt to unpack and explain the mechanisms of the relationship between state and non-state actors in the creation and maintenance of security. By interpreting the path to date and suggesting a possible future, I try to combine an academic approach with the knowledge that emerges from the work of practitioners. Emphasising the scientific need for change and improvement, and the fusion of dogmatics and practice, I seek, in the framework of this research, to address some of the issues that I consider controversial and, as a result of this confrontation, to stimulate further research and the development of alternative solutions for those who are open to the development of the emerging science of policing, by setting out the legislative and theoretical problems of the subject.

Keywords: public security, private security, state actors, non-state actors, PhD thesis, research report

Előszó

Lippai Zsolt r. alezredes kutatása egyértelműen hiánypótló, mivel a rendészet alkalmazói a Rendészettudományi Doktori Iskola működésétől a mindennapi gyakorlatban is hasznosítható alkalmazott kutatások ajánlásait várják. Kutatása azért is előremutató, mert a rendészettudomány művelői közül eddig a komoly gyakorlati tapasztalattal rendelkező kutató hiányzott, a gyakorlat egyre nagyobb érdeklődést mutat a rendészettudomány eredményei iránt.

A kutatott téma a rendőri működés folyamatosan időszzerű kérdése, ugyanis a rendszerváltást követő időszak a rendőrség működésében számos, addig nem tapasztalt helyzetet eredményezett. A feladatok és elvárások mennyiségi és minőségi átalakulása pedig a biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplői közötti kapcsolat átértékelését is szükségessé teszi. Prioritássá vált annak megalapozott, felelős megválasztása, hogy a rendőrség mely feladataira összpontosítja erőit, melyeket engedhet át a civil, komplementer rendészeti szereplőknek, és mely területeken erősíti együttműködését velük, így biztosítva az állami feladatok racionalizálását, a hatékonyabb és költségtakarékosabb szervezeti működést.

Alezredes úr nagy szakmai tapasztalattal rendelkező, elismert rendészeti vezető és oktató. Kutatási eredményeink hasznosítását annak relevanciájára tekintettel, várhatóan mind az állami, mind a civil szféra egyaránt támogatja, azok a biztonság megteremtésében érintett valamennyi szereplő által alkalmazott gyakorlatban is hasznosulhatnak.

Dr. Németh József PhD. r. ezredes,
címzetes egyetemi docens
vállalati szakértő
Rendőrség Tudományos Tanácsa, elnök

Lippai Zsolt r. alezredes, egyetemi tanársegéd hiánypótló kutatásának fókuszában az állami és nem állami szereplők biztonság megteremtésében és fenntartásában újragondolt szerepe, jelenkori állapotanalízise áll. Hazai és nemzetközi példák, gyakorlatok, tanulmányok és a rendészettudomány történeti elemzésével mutat rá a rendészet mint állami monopólium paradigma meghaladottá válására, a rendfenntartás szükségszerű pluralizálódására, a magánbiztonság és a polgári rendfenntartás előtérbe kerülésére, az állami rendészet egyeduralmának megtörésére.

Rendhagyó módon elemzi a szabad piacgazdaság, a magántulajdon rendszerváltást követő expanzióját, annak védelmi igényét és a szükségszerűen létrejövő, üzleti alapon működő magánbiztonsági vállalkozások értéktelítő tevékenységét. Górcső alá veszi a magánbiztonsági piac szereplői által áruként kínált biztonságot mint terméket. A rendészettudomány elméleti megállapításait a rendészet gyakorlatával szintetizálva hajtja végre a biztonság megteremtésében és fenntartásában érintett állami és nem állami szervek jelenkori állapotanalízisét, azok eredményesebb és költséghatékonyabb jövőbeni működésének érdekében.

A kutatómunka eredménye mind elméleti, mind gyakorlati szempontból egyértelműen hasznosítható, az hozzájárulhat az állami rendészeti szervek további tehermentesítéséhez, a nemzetgazdasági szempontból is gazdaságosabb, költséghatékonyabb, a magánbiztonsági szektorral kooperáló, erőforrásaival hatékonyan gazdálkodó rendőri működéshez.

Prof. dr. Christián László r. dandártábornok
témavezető
Nemzeti Közszolgálati Egyetem oktatási rektorhelyettes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar
Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti
Tanszék, tanszékvezető

A kutatás célja

A Kooperatív Doktori Program (továbbiakban: KDP) keretén belül folytatott kutatómunkám („Az állami és nem állami szereplők újragondolt szerepe a biztonság megteremtésében és fenntartásában”) tartalmi szempontból teljeskörűen lefedi PhD-értekezésemet. Kutatásom fókuszában a tevékenység jelenkori állapotanalízisét, a komplementer rendészeti szereplők rendészeti szerveket tehermentesítő, nemzetgazdasági szempontból is meghatározó jelentőségű vizsgálatát tűztem ki célomul. Annak során objektív forráskritikai következtetések levonására és további költséghatékonyabb, eredményesebb együttműködésre és szerepvállalásra vonatkozó javaslatok megteremtésére törekszem. Illetőleg be kívánom mutatni a tevékenységre vonatkozó nemzetközi és európai uniós elgondolásokat, gyakorlatokat, valamint azok nemzetgazdasági szempontú hasznosulását, összefüggéseit és ellentmondásait.

Rámutatok arra, hogy a rendészettel, így a biztonságunk megteremtésének állami szereplőivel, kiemelten a rendőrségi szervezet tevékenységével, sokan és sokféleképpen foglalkoztak és foglalkoznak. A rendészettudomány kutatói közül viszont csak igen kevesen irányították figyelmüket a biztonság megteremtésének nem állami szereplőire, a rendészet speciális szerveire, „perifériáira”, a hagyományosnak is nevezhető rendészeti feladatoktól eltérő módszerek alkalmazására. Az állami és nem állami szereplők közös munkavégzése, közös biztonságunk megteremtésének és fenntartásának egymást kiegészítő hatású, tehermentesítő tevékenysége, az egyes szerepek újragondolásának lehetősége pedig a szintén kevésbé kutatott területek közé illeszkedik (Christián 2010: 1.).

A rendelkezésemre álló információk szerint ilyen szerkezetben és szempontrendszerrel még nem készült tudományos munka. Ezáltal a kutatásommal a magánbiztonsági szektor tevékenységének átfogó tudományos kutatásához kívánok hozzájárulni, felismerve annak tényét, hogy a kutatott téma a rendőri működés folyamatosan időszerű kérdése, ugyanis a rendőrség működésében az elmúlt két évtized számos, addig nem tapasztalt helyzetet eredményezett. Prioritássá vált annak megalapozott, felelős megválasztása, hogy a rendőrség mely feladataira összpontosítja erőit, melyeket engedhet át a civil, komplementer rendészeti szereplőknek (például a magánbiztonsági szolgáltatóknak, az önkormányzati rendészeti szervezeteknek vagy a polgárőrségnek) (Kardos 2018: 105–125.). Ebből következően pedig joggal adódik a kérdés, hogy mely területeken erősíti együttműködését velük, így biztosítva az állami feladatok racionalizálását, a hatékonyabb és költségtakarékosabb, nemzetgazdasági szempontból is elengedhetetlenül fontos szervezeti működést.

A magánbiztonsági kutatások aktualitásáról

Hazánkban a rendszerváltás újra definiálta a társadalmi rend, az állampolgári jogok alapvető értékét, valamint a rendőrség funkcióját és társadalmi szerepét (Tóth 2023: 1050.). Az ezt követő évtizedekben monopolhelyzetét veszített rendőrség identitásválása során a rendészet mint állami monopólium paradigma meghaladottá válásával egyidejűleg a rendfenntartás szükségszerű pluralizálódásának lehetünk tanúi, ami egyet jelent a magánbiztonság és a polgári rendfenntartás (értsd: polgárőrség) előtérbe kerülésével, az állami rendészet egyeduralmának megtörésével (Kerecsi–Nagy 2017: 275.). A szabad piacgazdaság, a magántulajdon rendszerváltást követő előretörése és elképesztő ütemben növekvő védelmi igénye pedig szükségszerűen hívta létre az üzleti alapon működő magánbiztonsági vállalkozásokat. A közbiztonságot kiegészítő, azokat tehermentesítő tevékenységű magánbiztonsági szolgáltatók egyre meghatározóbb jelentőséggel bírnak az érték és vagyonvédelem valamennyi területén (Christián–Kardos 2019: 33–51.). Napjainkra az állam, rendészeti szervei által szavatolt, hatósági szolgáltatás keretében nyújtott biztonsága mellett létezik a magánbiztonsági piac szereplői által áruként kínált biztonság mint termék, amelynek létrehozása – megóvása és fenntartása – a magánbiztonság céltudatos tevékenységének eredményeként megvalósuló szolgáltatás (Finszter 2012: 253.).

A magánbiztonság mint tudományos probléma

Az Európai Unió 2008-ban a tagállamok magánbiztonsági piacát vizsgálva tanulmánykötetet (Fehér Könyvet) adott ki, amelyben a magánbiztonság térnyerésének lehetséges okai közt a köz- és a magánterületek közötti határok elmosódását, a rendőrség túlterheltségét és különböző fiskális okokat jelölt meg. A tanulmány arra a következtetésre jutott, hogy a közbiztonság fenntartásának teljes körű állami monopóliumban tartásához nem biztosíthatók az anyagi források (CoESS and INHES White Paper 2008). Ennek alapján természetesen könnyű lenne egyből azt mondani, hogy a rendészeti feladatok ellátásának jelentős része a magánbiztonsági szolgáltatók, a vállalkozások, a civil szféra irányába helyeződik át. Az összkép azonban ennél jóval összetettebb, amelyben a már említett kollektív munka, így a közbiztonság mint kooperációs termék létrehozásának magán és közbiztonsági határvonalai is elmosódni látszanak.

A dolgozatomban is vázolt tudományos probléma lényege egybecseng a jelenleg hatályos bűnmegelőzési stratégiánkban megfogalmazottakkal is, amely szerint „a közbiztonság a társadalom életminőségének a része, olyan kollektív, értékkel bíró termék, amelynek kialakítása és megőrzése közös ügy” (1744/2013. (X. 17.) Korm. ha-

tározat 2.2.). Ugyanakkor a közrend, közbiztonság fenntartása alapvetően a rendőrség feladata (Magyarország Alaptörvénye 46), azé a szervezete, mely már nem minden szegmensében birtokolja a biztonságot veszélyeztető valamennyi jogsértő magatartás elhárításához, megakadályozásához szükséges erőt, eszközt vagy infrastruktúrát. Kijelenthető, hogy a rendőrség – bár meghatározó szerepet tölt be, de – csak az egyik eleme a biztonság mint szolgáltatásnak. A szolgáltatásnak, melyben egyre erősödő, hatékony és professzionális jelenléttel kap teret a civil szféra, törvényalkotó által szabályozott közbiztonság-erősítő tevékenysége. Napjaink valóságának magától értetődő és a közgondolkodásban is megjelenő elemévé vált, hogy a rendészeti feladatok egy részét – a rendőrség jogosítványait nem csorbítva, annak tevékenységét kiegészítve – át kell engedni a civil szféra szereplőinek. A közbiztonságról és annak védelméről beszélve többé már nem kerülhető meg a civil elem részvétele sem.

Céлом ezen hiátus legalább részbeni pótlása, a biztonság megteremtésében és fenntartásában érintett állami és nem állami szervek eredményesebb és költséghatékonyabb jövőbeni működésének érdekében, azok jelenkori állapotanalízise.

Kutatási módszerek

Kutatásomat a releváns nemzetközi és hazai szakirodalom, jogszabályok, belső normák, az elérhető online és papíralapú adatbázisok és egyéb anyagok feldolgozásával kezdtem. A kutatási eredmények folyamatos és összehasonlító vizsgálatával a kutatási téma egészét elméleti és gyakorlati szempontok szerint vizsgálom, és az így kapott részismereteket egymásra épülő, logikailag is egységes egészévé kapcsolom össze. Induktív és deduktív módszerek alkalmazásával az egyes adatokból, eredményekből általános törvényszerűségeket fogalmazok meg, illetve általános megállapításokból egyedi következtetéseket vonok le (*Kui 2021: 19.*). Átfogó, többemű empirikus kutatásom során – a könyvtári és egyéb online adatbázisban elérhető valamennyi releváns szakirodalmi háttéranyag feldolgozását követő – célirányos tanulmányutakon veszek részt, valamint az állami és komplementer rendészeti szervek vezetőivel szakmaspecifikus interjúkat és szakértői kérdőívet készítek.

A továbbiakban a kutatásom eredményeit bemutató PhD-dolgozatom tervezett fejezeteit mutatom be.

A dolgozat fejezeteiről

A *Bevezetés* című fejezetben rámutatok a rendészet mint állami monopólium paradigma meghaladottá válására és a rendfenntartás szükségesszerű pluralizációjára. Ismertetem, indokolom kutatásom hipotéziseit és főbb kérdéseit, illetőleg előrevetítem értekezésem egyes sarokpontjait. Bizonyítani kívánom kutatásom időszerűségét és annak tudományos probléma jellegét. Az elvégzendő

állapotanalízis igazolására bemutatom, hogy míg a biztonság megteremtésének állami szereplőivel számos kutatás foglalkozik, addig annak nem állami szereplői tekintetében, egy meglehetősen vitatott és tudományos alapossággal csak kevéssé kimunkált jogterületről van szó. Ugyanitt a dolgozatom elméleti és dogmatikai alapjait, kutatási módszereit, célkitűzéseit elemezve írok kutatási eredményeim jövőbeni felhasználási lehetőségeiről.

Az elméleti és módszertani keretet magába foglaló bevezetőt követő *Helyet kér a rendészettudomány* című történeti fejezet címválasztásában, a rendészettudomány akkreditációjában fontos szerepet betöltő Szabó András szavait hívom segítségül. Abban a fejezetben, melyben a rendészettudomány fogalmának korszakonkénti fejlődését, az általam meghatározónak ítélt gondolkodók műveinek segítségével, egyedi módon igyekszem bemutatni. A rendészettudomány eredetét kutatva bizonyítom, hogy az ember egy tudományt csak akkor ismer meg teljesen, ha annak történelmét is ismeri.

A rendészettudomány fejlődésének egyes korszakai megjelenítésével közel száz darab, sokak számára talán csak kevéssé ismert, jelen korunkban is rendkívüli tudományos értékkel bíró mű feldolgozásával, azok meghatározó gondolatait állítom egymással párhuzamba. Bizonyítva azt, hogy bárhogyan is változzék vagy alakuljon a rendészet fogalmának értelmezése, az bizonyos lényegbeli állandóságot mégis változatlanul magában hordoz, ugyanis vannak a rendészetnek olyan állandó feladatai, amelyek a fogalomfejlődés minden szakaszában a „*policiális*” tevékenység tárgyát képezték, és ma is rendészeti feladatként jelentkeznek, továbbá, amelyek nélkül a rendészet el sem képzelhető.

A rendészettudomány történetének és fogalmi fejlődésének elemzését követő fejezet elkészítési céljaként a biztonság megteremtésének állami és nem állami szereplői, kiemelten a hagyományosnak is nevezhető rendészeti felfogástól eltérő módszerek bemutatását fogalmaztam meg. A szereplőket egy új és rendkívül izgalmas szemüvegen keresztül vizsgálva, esetenként különösen érzékeny témakörökre is rámutatva, különlegesen érdekes és aktuális problémakört elemezve.

A hagyományosnak is nevezhető rendészeti felfogástól eltérő módszerek vizsgálatával a magánbiztonság átfogó tudományos kutatásához, feltérképezéséhez kívánok hozzájárulni, felismerve annak tényét, hogy a kutatott téma a rendőri működés folyamatosan időszerű kérdése, ugyanis a rendőrség működésében az elmúlt két évtized számos, addig nem tapasztalt helyzetet eredményezett. A feladatok és elvárások mennyiségi és minőségi átalakulása a biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplői közötti kapcsolat átértékelését is szükségessé teszi. A fejezet – szakmai interjúk, tanulmányok és tanulmányutak feldolgozásával – e tevékenység tanulmányozásához nyújthat segítséget.

A biztonság megteremtésének állami és nem állami szereplői bemutatását követően, azok szerepvállalásának

gyakorlati elemeit tanulmányozom, egy nemzetközi vonatkozású kiemelt sportrendezvény hazai lebonyolítása alapján.

A Biztonság, Biztosítás és Szolgáltatás, az UEFA EURO 2020 Labdarúgó Európa Bajnokság szervezése Magyarországon című gyakorlati fejezetben hazánk kötelezettség- és szerepvállalását helyezem górcső alá, a 2020-as UEFA EURO Labdarúgó Európa Bajnokság hazai lebonyolításában. A nemzetközi vonatkozású sportesemény biztonságának megteremtésében részt vevő állami és nem állami szereplők sok szálon összefüggő, kimondhatóan egymásra utalt és egymást segítő, együttműködő tevékenységét vizsgálom. Konkrét gyakorlati példa útján bizonyítom a rendezés magán- és közbiztonság közötti képzeletbeli határvonalának visszavonhatatlan elmosódását.

A kiemelt nemzetközi figyelemmel kísért sportrendezvény egyik rendezési sajátosságaként említem meg a rendezésben részt vevő országok esetenként eltérő jogi szabályozásától és kulturális sajátosságaitól független egységes UEFA rendezési elveket. A különbözőségek pedig rávilágítanak az egyes országok köz- és magánbiztonsági erőinek viszonyára is, melynek alapján rendkívül érdekes vizsgálati tárgynak mutatkozik annak a következő fejezetben megvalósuló vizsgálata.

A magánbiztonságról határtalanul című, nemzetközi példákat bemutató fejezetben – Észtország, Mexikó, Dél-Afrika, Ausztrália, Anglia és Kanada – magánbiztonsági szektorának kialakulását elemzem, amelyhez az érintett államok kutatóinak tudományos munkáit és kutatási eredményeit hívom segítségül. A biztonságipar sok esetben eltérő fejlődésű, de számos azonosságot mutató mindennapjaiba betekintve, a magánbiztonság nemzetként eltérő elméleti tartalmát is vizsgálom. Esetenként meghökkentő vagy akár követendő külföldi példák és gyakorlatok ismertetésével világítok rá azok működésére, valamint a nemzetközi jog által csak kevéssé szabályozott katonai magánvállalatok nemzetközi tevékenységére.

A vizsgálathoz egymástól eltérő angolszász vagy kontinentális jogrendszerű, posztkommunista és szélsőségekkel is jellemezhető példákat igyekeztem kiválasztani, és megvizsgálni az egyes nemzetek magánszektorainak, rezsimeket, államokat erősítő vagy gátló működését. Bizonyítani, hogy míg a sektort övező politikai viták nagyrészt hasonló tartalmúak, addig az azokra adott válaszok államonként, nemzetenként is eltérő képet is alkothatnak.

Ahogy pedig a külföldi példákat felvonultató fejezet is jelzi, a biztonságipar működésével kapcsolatban joggal merülhet fel a kérdés, vajon teremt-e mérhető értéket annak működése. A következő fejezetben e kérdésre keresek választ.

A magánbiztonság mint hozzáadott érték című, a magánbiztonság értékteremtő képességét vizsgáló fejezet elkészítésének célja a tevékenység végzése kapcsán mérhető tényezők vizsgálata. Kimondva, hogy mindennapjaink biztonságának megteremtése már nem képzelhető el a magánbiztonsági szektor egyre bővülő kapacitása, az abban dolgozó személyek, szervezetek szakmai tevékenysége által hozzáadott érték nélkül. A rendszert új struktúráját vizsgálva, a biztonság megteremtésének sokszereplős küldetéséhez hozzáadott társadalmi-gazdasági érték fogalmát elemezve mutatok rá a posztmodern társadalmak változó rendészeti jellegére. Az államilag monopolizált rendészeti korszak végével, a mai rendszert multilaterális tevékenységével érvelve, bizonyítva, hogy modern világunk rendszete átalakulóban, szerkezete változóban van. Rámutatva arra is, hogy a rendszert már nem a kormányok kizárólagos előjoga, sőt már az is kérdésessé vált, vajon a kormányok-e a biztonság első számú szolgáltatói.

Bizonyítom, hogy a magánbiztonsági szektor szolgáltatásai és/vagy termékei által biztosított társadalmi-gazdasági hozzáadott érték a biztonság javított vagy többletértékéből áll, amelynek alapján a biztonság összetétele eredményként növekszik. A biztonsági stratégiákból pedig a magánbiztonsági ágazat a továbbiakban már nem zárható ki, hiszen alapvető funkciója alapján, létezéséből fakadóan nyújt kézzel fogható társadalmi-gazdasági értéket.

Az Újragondolt biztonság kutatási jelentés fejezet szerint kiemelkedően izgalmas és úttörő jellegű szakmai küldetés a biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplői vizsgálata, a jelen helyzetet értékelő és a jövőbeni lehetőségeket elemző valós helyzetkép kialakítása. Kérdőíves kutatással egyrészt az ezzel megegyező tárgyú PhD-kutatásom megalapozottságának és szakmai szűkségességének bizonyítására vagy éppen megcáfolására, másrészt pedig egy problématerkép felvázolására törekszem. Olyan problématerképre, amely segíthet a döntéshozóknak, a jogalkotóknak, továbbá a biztonság megteremtésében szerepet vállalók számára a biztonsági szakma megújításában, a tevékenység újragondolásában. Előzetes felkérésem alapján 32 fő, nyolc szegmentációban és egyenlő reprezentációban töltötte ki a kutatáshoz használt – a több, abban érintett szereplő képviselőjének összefogásával elkészített –, összesen 19 (amelyből 15 feleletválasztós és négy kifejtős) kérdést tartalmazó „Újragondolt biztonság” online szakértői kérdőívet.

Jelen fejezetben a tudományos kutatásom szakmai megalapozását célzó kérdőíves kutatás előzményeit, célját, a választott téma újszerűségét, a disszemináció társadalmi, gazdasági és tudományos jelentőségét, a szakmai kérdőív elemzése során tett megállapításokat mutatom be. Rámutatva arra, hogy az ifjú rendészettudomány művelőinek a felmerülő problémákat minél több szinten

és perspektívából, a kellő tudományos alapossággal kell megvizsgálniuk. A módszertani megközelítést pedig olyan érdeklődő attitűdre kell alapozni, amely intézményi és egyéni szinten egyaránt meg kívánja érteni a rendészet valóságának kereteit adó társadalmi jelenségeket. Kutatásom, PhD-dolgozatomban ehhez nyújthat segítséget.

Kutatási kérdések, hipotézisek, eredmények

Kutatásom során arra törekszem, hogy abban egyszerre legyek az adott területen belüli ismeretek bővítésére irányuló tudástermelés legtisztább formáját nyújtó tudós és a külső befolyásoktól mentes, független kritikus (Hodgkinson–Tilley 2022: 7–8.). Mindezekkel kívánom „kikövezni az utat” az érdeklődés jövőbeni megélénkülése előtt, felismerve annak tényét is, hogy a kutatónak lehetősége van a probléma elemzésére, de nincsen hatalma vagy beleszólása annak esetleges megoldásába (Hodgkinson–Tilley 2022: 10.).

Kutatási kérdéseim és hipotéziseim megfogalmazásával a biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplői tevékenységének állapotanalízisét kívánom elvégezni. Kutatási kérdéseim és hipotéziseim kutatási eredményeken alapuló megválaszolásával pedig a bizonyítékon alapuló rendőri tevékenység új tudományos eredményekkel történő erősítéséhez, a hatékonyabb és professzionálisabb rendészeti működés kialakításához akarok hozzájárulni. Rámutatva, hogy jó szakmai gyakorlat nem alakulhat ki a tudományos kutatás által megszerzett tudás nélkül (Németh 2016: 173.).

Kutatási kérdések

Kutatásom során, az alábbi három főbb kérdésre kerestem választ.

Az első kutatási kérdés

Miként határozható meg a biztonság mint kollektív társadalmi terméknek a fogalma, melyek annak főbb területei és hogyan mérhető védelmezésének eredményessége és hatékonysága?

Ahogy azt a dolgozatomban bizonyítom, a biztonság megteremtése már nem csak az állami rendészet privilégiuma, így annak megteremtése sem várható el egyetlen szervtől, a rendőrségtől. Közös biztonságunk megteremtése többszereplős tevékenységgé vált, amelyben bár kiemelt jelentőséggel bírnak az állami rendészet szervei, helyet kapnak a biztonság megteremtésének nem állami rendészeti szereplői is.

Kutatási eredményeim alapján a modern rendészet egyértelműen több annál, mint amit a rendőrség csinál. Mindennapjaink megkérdőjelezhetetlen részévé vált a komplementer rendészeti – az önkormányzati rendészeti szervek, a magánbiztonsági vállalkozások és a polgárőrség mint civil – szereplők tevékenysége, biztonságához

hozzáadott értékének valósága. A biztonság mint kollektív társadalmi termék fogalma is számos új elemmel, a fenyegetésektől mentes állapot létrehozási és fenntartási tevékenysége új szereplőkkel egészült ki. Mindezt pedig az annak megteremtésére hivatott rendészet oldaláról megközelítve, az a továbbiakban már aligha értelmezhető a közigazgatás szintiszta tevékenységeként, ugyanis ahhoz elégtelennek bizonyulnak az állam és jogtudományok klasszikus intézményei (Finszter 2023). A biztonság mint kollektív társadalmi termék fogalma, annak főbb területei újra értelmezésre szorulnak, és „rendészettudományra vár az a feladat, hogy a rendészet jogát, a rendészet szervezetét és annak működését interdiszciplináris megközelítéssel tárja fel, vegye birtokba a rendészeti igazgatásnak azokat a területeit, amelyek eddig nem kaphattak tudományos kontrollt” (Korinek 2007: 1570.). Mindazzal együtt, hogy az általános közigazgatás és annak egy területe, a rendészet csak nehezen harmóniába hozható egykori valóságát jelen korunk világpolitikai fordulatai felülírták. „A rendszerváltozás a kilencvenes évek elején a szabadság szellemét erősítette és a demokrácia győzelmét ünnepelte, a mostani háborús időkben a fő érték a biztonság és az erőskezdő kormányzás” (Finszter 2023).

„A biztonság mindig túl sok, addig a napig, amíg egyszer csak nem elég”,¹ hangzik a mondás, ezáltal a biztonság megteremtését és fenntartását, így annak szereplői tevékenységét számos bizonytalansági és elfogadottsági kérdés övezi, melyek kapcsán sokan pontos és mérhető, kézzelfogható eredményeket akarnak látni a ráfordított erőforrások megtérülésével kapcsolatban. Ennek érdekében a biztonság megteremtésének mérhető faktorai közé sorolom egyrészt a már megtörtént sértő, jogellenes cselekmények, az egyes eljárások lefolytatásának, a büntetések végrehajtásának statisztikai mutatóit és költségeit, másrészt pedig a mindezekhez szükséges, egyes személyi és tárgyi eszközök biztosításának anyagi vonzatait. Ami viszont a nem mérhető tartományba tartozik, az a bűnmegelőzés, az egyéni és kollektív biztonsági tudatossági szint növelésének eredménye, az el nem követett jogellenes cselekmények tényleges darabszáma, illetőleg a sértetté válás elmaradásával, az üzletmenet fenntartásával nyert egyértelmű értelmű anyagi és erkölcsi haszon.

A kutatási kérdéssel kapcsolatban – hivatkozva a külföldi példákat és az értékteremtő tevékenységet bemutató fejezeteimre is – állapítom meg, hogy a biztonság védelmezésének eredményessége és hatékonysága egyértelműen mérhető tényezőjeként van jelen mindennapjainkban. Annak pontos mérőszámai viszont csak az egyedi esetek részletes és pontos, azok minden részletére kiterjedő vizsgálatával állapítható meg. Fenntartva az egyén sérelmére megvalósuló jogsértés, kár erkölcsi tartalmának anyagiakra át nem váltható, pénzben nem elmentélezhető értékét.

¹ „Security is always too much until the day it is not enough” – William H. Webster, az FBI igazgatója 1978–1987 között, majd a CIA igazgatója 1987–1991 között.

A második kutatási kérdés

Milyen jogszabályi, szervezeti, személyi, anyagi és tárgyi-technikai feltételek szükségesek ahhoz, hogy az állam hatóságai, a gazdasági élet szereplői, a társadalom civil közösségei és egyes polgárai sikerrel működjenek együtt a biztonság megteremtésében?

A kutatási kérdésre adott választ leegyszerűsítve, a biztonság megteremtése és fenntartása kimondhatóan nem alacsony költségvetésű tevékenység, amely – mint ahogyan azt a dolgozatomban kiemelt sportrendezvény szervezését és az újragondolt biztonság kutatási jelentést bemutató fejezetei is bizonyítják – egyaránt indokolja az adott feladat ellátásának megfelelő:

- létszámú és szakmai felkészítésű rendészeti szakemberek együttműködésen alapuló munkavégzését,
- a kor elvárásainak megfelelő technikai eszközök, illetőleg
- a jogszerű végrehajtáshoz szükséges normatív szabályozás, valamint az azon alapuló rezsimintézkedések megalkotását és rendelkezésre állását.

A válaszadást továbbgondolva – a fenti feltételek igényén túl –, a rendészet útkeresését, ezáltal az együttműködési hatékonyság erősítését nehezíti a rendészet definícióját, jogi tárgyát, alkotmányos determináltságát, nemzetközi beágyazottságát, aktustani és dogmatikai kérdéseit kísérő tudományos konszenzus hiánya. Hangsúlyozva annak tényét is, hogy „a rendészet egyike a közigazgatás által ellátott igazgatási feladatnak, ami a gyakorlatban a jogalkalmazás szintjén naponta ezerszámra jelentkezik. A gyakorlatnak szüksége van a tudásra. A tudás egyik forrása ab ovo az elmélet által megállapított tudományos eredmények, axiómák” (Balla 2023).

A második kutatási kérdésre választ adva, az együttműködés fundamentumaként tekintek a közös cél kijelölésére, a közösen elfogadott elméleti alapok, a dogmatikailag tiszta kifejezések és az egyes szerepek, felelősségvállalások egyértelmű meghatározására. Tovább nem halogatható feladatként jelölve a rendészet funkciója, társadalmi rendeltetése, tárgya meghatározását és közfeladatának középpontba helyezését (Balla 2023). Az elméleti és gyakorlati kérdések tisztázását, a biztonságunkat fenyegető régi és új veszélyek detektálását, illetőleg az azokra adható újszerű válaszok sokszínűségét, melyek a társadalmi és hatósági veszélyelhárítás harmóniája mellett emelhetik magasabb szintre a közrendet, a közbiztonságot és a polgárok szabadságát (Christián 2023).

A tervezett dolgozatomban oly sokszor említett komplementer rendészet pedig éppen ezt a lehetőséget kínálja, amelyben „építkezzünk a hatékony állami rendészeti működésre, de intézményesítsük a jövőben a segítő, kiegészítő rendészeti szereplők tehermentesítő tevékenységét, szoros együttműködések kiépítve azokon a területeken, ahol ez kézenfekvő és jó megoldásként kínálkozik. Ennek alátámasztására a számos kínálkozó terület közül példa-

ként a rendezvények, sportrendezvények biztonságát emelem ki. Évente sok ezer rendezvény, több millió ember részvételével valósul meg hazánkban, köztük számtalan kiemelt (kockázatos) rendezvény, amelynek biztosításában való részvétel komoly erőforrásokat von el a rendőrségtől. Amennyiben a jogalkotó alapos körülmények között, bizonyos feltételek újragondolása mentén, a szakma bevonásával egyes feladatok ellátásába bevonna komplementer rendészeti szereplőket és a szakmai felügyelet meghagyná a rendőrségnél, úgy jelentős erőforrás optimalizáció, hatékonyság növelés valósítható meg” (Christián 2023).

A harmadik kutatási kérdés

Nemzetgazdasági szempontból melyek az egyszerű eredményes, költséghatékony és jogszerű biztonság állami és/vagy piaci aspektusú megteremtésének és fenntartásának jövőbeni lehetőségei?

Amennyiben egy állam elfogadja, hogy a társadalmi kontroll a rendészetnél jóval tágabban és mélyebben értelmezhető fogalom, az ösztönzőleg hathat arra, hogy a rendőrség is e tekintetben kezelje az állami szektor más szerveit, a vállalkozásokat, a nem kormányzati szervezeteket és a helyi közösségeket (Jaschke et al. 2007a: 1.). A kutatási kérdésre pedig, dolgozatomban egészét tekintve – azon egyszerű indoklás alapján, hogy mindaz, amit nem állami költségvetésből kell fedezni, az egyértelmű költségvetési megtakarítást eredményez –, igen kézenfekvő a válasz:

- a biztonság megteremtésével és fenntartásával kapcsolatos feladatokat és azok végrehajtási gyakorlatát azok minden részletére kiterjedő, objektív, szakértői állapotanalízis tárgyává kell tenni,
- meg kell állapítani, hogy melyek azok az állami rendészeti tevékenységek és az azokhoz kapcsolódó erőszak-monopólium gyakorlási lehetőségek:
 - amelyek egyértelmű állami hatáskörben tartást igényelnek,
 - melyek azok a tevékenységek, melyek részben átadhatók a biztonság megteremtésének és fenntartásának nem állami szereplői számára,
 - melyek azok a tevékenységek, melyek teljes egészében átadhatók a biztonság megteremtésének és fenntartásának nem állami szereplői számára,
 - mindezen tevékenységek milyen állami jogalkotási és felelősségvállalási szabályok, garanciák megvalósulása mellett hajthatók végre.

A kutatási kérdésre adott válasz azonban ennél jóval összetettebb képet mutat, ugyanis a rendészeti tevékenységek elemzését, annak végrehajtási szerkezetét szabályozó normatív elemek megalkotásán túl, számos további tényezőt is figyelembe kell venni. A teljesség igénye nélkül gondolva például az abban érintett társadalmi szereplők változásokkal kapcsolatos tudatosítására, az egyes átadásra kerülő tevékenységek szakmáztatására és oktatási/képzési követelményeire, illetőleg a hatósági ellen-

őrzési, felügyeleti mechanizmusok részletes kidolgozására.

Ugyanitt jelezve annak tényét is, hogy az ifjú rendészettudomány fejlődése során, ezen erőteljesen összetett jellegű kérdéskör elemzése kapcsán számtalan, jelenleg még nem megfogalmazott, interdiszciplináris szemléletű, az elméletet a gyakorlattal erős láncszemként összekapcsoló további kutatási kérdés felbukkanása is várható.

Kutatáshipotézisek

Kutatásom során az alábbi négy hipotézis állításait igyekszem megerősíteni vagy megcáfolni.

Az első hipotézis

A rendészeti igazgatásban a legitim fizikai erőszak monopólium birtokában teljesített hatósági eljárások mellett egyre nagyobb szerepet kap a jogkövető társadalommal együttműködés, a hivatal szolgáltató jellege, ami nem csupán megfigyeli, hanem együttműködik a társadalommal. Ez a paradigmaváltás indokolja az állami és nem állami szereplőknek a biztonság megteremtésében és fenntartásában meglévő szerepének újragondolását.

Nemzetközi és hazai példák, gyakorlatok összehasonlító vizsgálatával a magán- és a köztulajdon birtoklásának (jogok és kötelezettségek) oldaláról közelítve vizsgálom meg a biztonság megteremtésében és fenntartásában részt vevő állami és nem állami szereplők jelenlegi és jövőbeni szerepét. A vizsgálat során rámutatok a biztonság megóvása nem hatósági módszereinek térnyerésére, az egyes polgárok és közösségek önvédelmi képességeinek erősödésére, a polgári rendfenntartás előtérbe kerülésére, a magánbiztonsági tevékenység folyamatosan bővülő területeire és növekvő térhódítására.

Kutatási eredményeim alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a biztonság megteremtésének tevékenysége és végrehajtási mechanizmusa megérett annak újragondolására. Az állami rendészet monopóliumának megtörésével a magánbiztonsági szektor szereplői egyre növekvő szerepet vállalnak a biztonság mint termék megteremtésében. Tevékenységük az állami rendészeti szervek tehermentesítését, azok költséghatékonyabb működését eredményezi. Megfelelő állami szabályok és kontrollmechanizmusok megalkotásával pedig az egyes rendészeti tevékenységek fokozatos átadása, a rendészeti feladatok további racionalizálása valósulhat meg.

Dolgozatom első hipotézise – hivatkozva különösen a tervezett értekezésemben megjelenített és feldolgozott hazai, illetőleg nemzetközi szakirodalmakra és gyakorlatokra, a kiemelt nemzetközi vonatkozású sportrendezvény szervezési tapasztalataira, a szakmai interjúkra és a kérdőíves kutatásom eredményeire – **maradéktalanul alátámasztásra, megerősítésre került.**

A második hipotézis

A biztonság megteremtésében és fenntartásában részt vevő komplementer rendészeti szereplők (például: önkormányzati rendészeti szervek, magánbiztonsági vállalkozások, polgárőrségek) tevékenysége az állami rendészeti szervek objektív mérőszámokkal értékelhető, és mindez nagyobb fokú eredményességet és költséghatékonyabb működést eredményez.

A második hipotézis vizsgálata során bizonyítom, hogy a biztonság megteremtéséhez és fenntartásához kapcsolódó objektív mérési faktorok megjelenítése mutathat rá a komplementer rendészeti szereplők állami rendészeti szerveket kiegészítő, tehermentesítő szerepvállalásának nagyobb fokú eredményességére és költséghatékonyaságára. Az eredmények nemzetgazdasági szempontrendszerű elemzése pedig bizonyítja a biztonság megteremtésében és fenntartásában részt vevő állami és nem állami szervek együttműködésének jelenkori és jövőbeni gyakorlati és gazdasági szemléletű hasznosulását.

Második hipotézisem – különös tekintettel a szakértői kérdőív kiértékelése során megállapított eredmények és a hozzáadott értékek vizsgálata – alapján kijelenthetem, hogy a komplementer rendészeti szereplők tevékenysége az állami rendészeti szervek egyértelmű tehermentesítését és azok költséghatékonyabb működését eredményezi. Továbbra is fenntartva azon szakmai véleményem, mely szerint a biztonság megteremtésében és fenntartásában közreműködő állami és nem állami rendészeti szereplők különösen összetett természetű tevékenységnek pontos mérőszámokkal való – annak minden elemére kiterjedő – meghatározása, csak igen nehezen, az egyes gyakorlatok mélyreható vizsgálatával végezhető el. Ezáltal **értekezésem második hipotézise maradéktalanul alátámasztásra, megerősítésre került.**

A harmadik hipotézis

A magánbiztonsági szektor állami rendészeti szerveket kiegészítő, új és korszerű tevékenysége a közrend, a közbiztonság fenntartását biztosító új rendészeti alappillér. Ez a megváltozott szereposztás a hatósági beavatkozásokat szűkebb területre korlátozhatja, terheket vesz le a rendvédelmi hivatalokról, miközben növeli a tulajdonosi felelősségvállalást és erősíti a közösségek önvédelmi képességeit.

Dolgozatom harmadik hipotézise kapcsán vizsgálom meg a magánbiztonsági szektor szereplői korszerű, újszerű és széles körben hasznosítható tevékenységének jelentőségét, a közrend, a közbiztonság fenntartását biztosító új rendészeti alappillér meglétének lehetőségét. A hipotézist a nagy tömegeket vonzó tömegrendezvények állami és nem állami szereplők általi lebonyolítását vizsgálva kívánom bizonyítani vagy cáfolni.

A hipotézis vizsgálata a többi kutatási kérdésemhez és hipotézisemhez hasonlóan az egész kutatásom során leginkább a külföldi gyakorlatok és példák, valamint a szak-

értői kérdőív elemzése során van jelen. A nemzetközi gyakorlatok elemzésekor rámutatva arra, hogy a megfelelő állami kontrollmechanizmusok mellett működő biztonsági ipar tevékenysége jelentősen erősítheti, míg esetenként akár gyengítheti is az adott állam és az állami rendészeti szervek működési hatékonyságát.

Az „Újragondolt biztonság” szakértői kérdőív kiértékelésekor állapítom meg, hogy a magánszektor működése napjainkra a biztonság megteremtésének meg nem kerülhető tényezőjévé vált. Jelentős hatása, de még fejlődés alatt álló erőt képvisel, melyet szakmai bizonytalanság és részleges elutasítás mellett jelenleg még nem kísér annak minden szegmensét szabályozó jogalkotói szándék. A magánbiztonsági szektor működése és az ahhoz kapcsolódó egyéb tevékenységek – gondolva itt például annak hatósági felügyeletére, szakmai érdekképviseletére, a képzések/továbbképzések/speciális képzések rendszerére – sok elemében újragondolásra vagy éppen annak megalkotására vár.

Az út, amelyen hazánk rendszerváltását követően a biztonság megteremtésének nem állami szereplői megindultak, még számos további szakmai kihívást tartogat számunkra, amíg a tevékenység teljes körű állami szabályozása és hatósági ellenőrzése megvalósul és a magánbiztonsági szektor önálló rendészeti alappillérként elismerésre kerül.

Mindezek alapján a magánbiztonsági szektor állami rendészeti szerveket kiegészítő, új és korszerű tehermentesítő tevékenységéről igen, azonban arról mint a közrend, a közbiztonság fenntartását biztosító új rendészeti alappillérről még nem áll módomban beszélni, tehát **dolgozatom harmadik hipotézise, csak részben nyert bizonyítást.**

A negyedik hipotézis

A rendvédelem új területei – a magánbiztonságtól a kollektív önvédelemig – megerősítik azokat a törekvéseket, amelyek pontosítani kívánják a rendészetelmélet helyét a társadalomtudományok rendszerében. A magánbiztonsági szektor térnyerése szükségessé teszi a kor követelményeinek megfelelő közbiztonsági stratégia kialakítását, amelyhez a tematikájában gazdagodó rendészettudomány jelentős segítséget nyújthat.

A hazai szakirodalomban hosszabb ideje vita folyik a rendészettudomány rendszertani helyéről. A vita azonban mindeddig nem tulajdonított kellő jelentőséget a biztonsági tanulmányok eredményeinek, amelyek a rendészet közjogi primátusát meghaladó szélesebb társadalomtudományi megközelítésre figyelmeztetnek. Kutatómunkám során arra tettem és teszek a jövőben is kísérletet, hogy igazoljam a rendészetelmélet módszertanának kiterjesztését intern- és multidiszciplináris irányokba is.

Ahogy pedig az a dolgozatom *Helyet kér a rendészettudomány* című történeti fejezetében is visszatükröződik, a rendészet „alkalmazása által az államban a fe-

nyezetődző veszélyek és háborítások közvetlenül elháríthatnak, azoknak káros következtetése megszűntetteknek vagy enyhítetteknek és az emberek finomabb szükségletei, melyeket a magasabb műveltség kíván, kielégíttetnek” (Karvasy 1870: 1.). A kulcsszó pedig ez esetben is a dinamikusán változó és bővülő tartalmú biztonság társadalmi igényének kielégítése, mellyel kapcsolatban joggal merül fel a kérdés, hogy vajon az annak törvényszerűségeit vizsgáló, azt leíró rendészettudományra az állam- és jogtudomány ágazataként gondolhatunk-e, vagy inkább egy önálló törvényszerűségekkélc bíró, más alárendeltségbe nem sorolható tudományként (Hautzinger 2020: 138.)?

Hautzinger Zoltán alapján a rendészettudomány meghatározásakor egy rendkívül összetett fogalom alkotható, amely nem egy létező tudományterület keretei közé szorítja, hanem egy önálló diszciplínaként határozza azt meg, melyhez számos tudomány kutatási módszerei és eredményei társulnak (Hautzinger 2020: 138.). Katona Géza pedig a rendészettudomány interdiszciplinaritását az egyes szakrendészetek más tudományokhoz kapcsolódásában látja (Katona 2012: 13.), míg Kerecsi Klára és Papp András László értelmezésében a társadalomtudományok közé tartozik. Kapcsolatban állva az állam- és jogtudománnyal, a közigazgatás-tudománnyal, a vezetés- és szervezéstudománnyal, a szociológiával, pszichológiával, kriminológiával, történettudománnyal, a közgazdaság-tudománnyal, neveléstudománnyal, a statisztikával, a műszaki tudománnyal, illetőleg a hadtudománnyal (Kerecsi–Papp 2015: 67.). Kis Norbert pedig a rendészettudomány transzdiszciplináris megközelítése mellett érvel, és az ide tartozó kutatásokat a közpolitikai és szabályozási, a szervezeti és szervezési, a feladat és eszközrendszer, az eljárásrend és az erőforrások dimenzióiba helyezi (Kis 2015: 91.). Ugyanakkor nem hagyhatjuk figyelem nélkül Korinek László szavait sem, aki a rendészettudományt a bűnügyi tudományok és közigazgatás-tudomány határterületén helyezte el (Korinek 2007: 1570.).

Finszter Géza szerint pedig a kérdéskörben, mely szerint a rendészet a közigazgatás részét képezi-e, négy „szellemi körről” beszélhetünk. Gondolva itt azokra:

- akik a rendészetre szintiszta közigazgatásként gondolnak, akik szerint annak elmélete alátámasztására az állam és jogtudományok intézményei elegendőnek látszanak,
- akik szerint a rendészet tudománya minden intern- és multidiszciplináris érdeklődést szívesen fogad, egyetértve azzal, hogy a közigazgatás legváltozatosabb közügyek foglalata, melynek törvényszerűségei feltáráshoz számos stúdiumra szükség lehet,
- akik a védelemtudományi szemlélettel értenek egyet, amely szerint harcolni kell a közbiztonságért, illetőleg
- a rendészettudomány képviselőiről, „*akik azon a (szerintük hiányzó) rendészetelméleten munkálkodnak, ami a rendvédelem jogállami szervezetének és stratégiájának felépítését, valamint a rendőrségek működésének hatékonyságát és törvényességét segítheti*” (Finszter 2023).

Továbbra is Finszter Gézára támaszkodva és vele egyetértve, a rendszerváltozás korának azon elképzelését, hogy az alkotmányos jogállam megteremti a rendszet közigazgatásba integrálódásának alapját, kár lenne feladni, viszont a tétel kiegészítésre szorul. Kulcskérdésként tekintve arra, „*hogy a rendőrséget érintő rendszertelméleti kutatások egy független tudományos diszciplína keretében történhetnek, vagy társulhatnak-e más tudományágakkal is*” (Beke 2022: 2690.).

A dolgozatomban megjelenítésre kerülő kutatási eredmények alapján a rendszertudomány multidiszciplináris tudománnyá vált, melyben elengedhetetlen tényezőnek tűnik a más, kapcsolódó tudományokkal való közös gondolkodás, ami viszont alapvetően indikálja a rendszertelmélet megváltozott helyének pontosítási igényét a társadalomtudományok rendszerében. Kimondva azt is, hogy a rendszert alkalmazói a tematikájában gazdagodó rendszertudomány művelőitől pontosan a mindennapi gyakorlatban is hasznosítható alkalmazott kutatások kézzel fogható eredményeit, a kor követelményeinek megfelelő közbiztonsági stratégia kialakítását várják. Ezáltal **értekezésem negyedik hipotézise maradéktalanul alátámasztásra, megerősítésre került.**

Kutatási eredmények

„*Az állami és nem állami szereplők újragondolt szerepe a biztonság megteremtésében és fenntartásában*” című kutatásom során azt tartom szem előtt, hogy a kutatási tárgy társadalmi, szervezeti és individuális jellemzőit azok komplexitásában ragadjam meg. Mindehhez egy olyan rugalmas módszertant követek, amely különböző – esetenként szokatlan, akár formabontónak is tekinthető – nézőpontokból képes közelíteni a megfigyelések és az információk feldolgozása során nyert adatokhoz. Olyan összefüggések felvázolására törekedve, melyek akár az állami rendészeti szervezeteken belül uralkodó szemléleten is képesek lehetnek változtatni. Felhívva a figyelmet arra, hogy a rendőrségnek, melynek szolgáltatásai beépülnek az általa szolgált társadalom szövetébe, oda kell figyelnie annak a társadalmi viszonyrendszernek a fejlődésére, amelynek ő maga is a szerves részét képezi (Jaschke et al. 2007a: 1–10.).

Kutatásommal hozzá kívánok járulni annak felismeréséhez, hogy a rendszertudomány nem a rendőrség „tulajdona” és nem is rendőrségi monopólium (Jaschke et al. 2007b: 11.). Hiánypótló alkotásként megalkotni **dolgozatomat, amely már önmagában is tudományos névünként értékelhető**, ugyanis a tudomásom szerint eddig ilyen fókuszú tudományos munka elkészítésére nem került sor.

Tervezett értekezésemben olyan, jelenleg még gyakran figyelt témára irányítottam az ifjú rendszertudomány gondolkodói figyelmét, mint például a magán- és közterületek közötti határvonalak elmosódását kísérő rendészeti pluralizáció jelensége. Az állami rendészeti monopólium, mint paradigma meghaladottságának bizonyításával **dolgozatomban második tervezett névünként megállapítva, hogy a magánszektor állami rendészeti szerveket tehermentesítő, értékteremtő tevékenysége hazánkban még nem tekinthető új rendészeti alappillérnek.**

A lehetséges új rendészeti alappillér beazonosítása érdekében azonban nem elegendő egyetlen ország biztonságteremtési képességeit vizsgálni, ugyanis annak elengedhetetlen összetevője a nemzetközi gyakorlatok elemzése. A biztonsági ipar nemzetközi trendjei vizsgálatával pedig megállapításra kerülhet **dolgozatomban harmadik névünként, amely szerint a vizsgált államok bár egymástól jelentős mértékben eltérnek, mégis azonos fejlődési és jelenkori problémákkal küzdenek, a biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplői viszonyrendszerében.**

A harmadik tudományos eredmény beazonosítása pedig előrevetítheti **dolgozatomban negyedik névünként, amely szerint a megfelelően szabályozott normatív állami szabályozás és kontrollmechanizmus mellett létező magánbiztonsági szektor működése erősíti, míg annak elmaradása jelentősen gyengíti a fennálló államszerkezetet.** Mindez pedig elengedhetlenné teszi a tevékenységet megfelelő módon és mértékben szabályozó normatív működési keretek megalkotását.

A rendvédelem új területei, a biztonság megteremtése és fenntartása új szereplőinek egyre növekvő szerepvállalása elengedhetlenné teszi a rendszert, korábban vitathatatlannak gondolt téziseiről történő újszerű, a rendszertelmélet helyét a társadalomtudományok rendszerében újradefiniáló multidiszciplináris rendszertudományi gondolkodás előretörését. **Ezzel jelölöm dolgozatomban ötödik, annak teljes egészét átható és talán legjelentősebb, erőteljesen valószínűsíthető névünként, amely a rendszertudomány multidiszciplináris jellegét bizonyítja.**

Értekezésem elkészítésével megkísérlem kibontani és elmagyarázni a biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplői közötti kapcsolat mechanizmusait. Igyekszem az idáig vezető utat értelmezve és a lehetséges jövőt sugallva, annak tudományos megközelítését a gyakorlati szakemberek munkája nyomán keletkező ismeretekkel összekapcsolni és különlegesen izgalmas impulzusokat adni azoknak, akik nyitottak az alakulóban lévő rendszertudomány fejlesztésére.

Köszönetnyilvánítás

A lefolytatott kutatás „a Kulturális és Innovációs Minisztérium Kooperatív Doktori Program Doktori Hallgatói Ösztöndíj Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült”.

Irodalomjegyzék

- Balla Z. (2023) A közigazgatás és a rendészet című konferenciáról. Magyar Rendészet, megjelenés alatt
- Beke J. (2022) Közigazgatási tudományok, közbiztonsági igazgatás és a rendészet. Belügyi Szemle, Vol. 70. No. 12. p. 2690. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.12.8>
- Christián L. (2010) Alternatív rendészet. PhD-disszertáció. Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar, Doktori Iskola p. 1.
- Christián L. (2023) Közigazgatás és komplementer rendészet. Magyar Rendészet, megjelenés alatt
- Christián L., & Kardos P. (2019) Sokszínű polgárország New Yorktól az NKE polgárorszáig. Magyar Rendészet, Vol. 19. No. 4. pp. 33–51. <http://doi.org/10.32577/mr.2019.4.2>
- CoESS and INHES White Paper - Private security and its role in European security, 2008. 12. 15. <https://www.coess.org/newsroom.php?page=white-papers> (letöltés ideje: 2023. 04. 02.)
- Finszter G. (2012) A rendőrség joga. Budapest, Duna Mix Kft., p. 253.
- Finszter G. (2023) Közigazgatás – rendészeti igazgatás és a tudományok. Magyar Rendészet, megjelenés alatt
- Hautzinger Z. (2020) A rendészettudomány határtudományai. Magyar Rendészet, Vol. 20. No. 3. p. 138. <https://doi.org/10.32577/mr.2020.3.8>

- Hodgkinson, S., & Tilley, N. (2022) Independence and impact: a typology of researcher-user relationships for policing and crime prevention. Policing and Society, Vol. 33. No. 3. pp. 315–332. <https://doi.org/10.1080/10439463.2022.2109631>
- Jaschke, H-G., Bjørgo, T., Barrio Romero del, F., Kwanten, C., Mawby, R., & Pagon, M. (2007a) Rendészettudomány európai megközelítése. Munkacsoport zárójelentés, Harmadik Könyv, Münster CEPOL. pp. 1–10.
- Jaschke, H-G., Bjørgo, T., Barrio Romero del, F., Kwanten, C., Mawby, R., & Pagon, M. (2007b) Rendészettudomány európai megközelítése. Munkacsoport zárójelentés, Második Könyv, Münster CEPOL. p. 11.
- Kardos P. (2018) A főváros kétszintű önkormányzati rendszeréből eredő problémák az önkormányzati rendészeti feladatellátást érintően a kerületek szemszögéből. Magyar Rendészet, Vol. 18. No. 4. pp. 105–125. <https://doi.org/10.32577/mr.2018.4.5>
- Karvasy Á. (1870) A közrendészeti tudomány és a kulturpolitika. Pest, Athenaeum, p. 1.
- Katona G. (2012) A rendészettudomány terminológiája. Pécsi Határőrségi Tudományos Közlemények, 13. p. 13.
- Kerezi K., & Nagy V. (2017) A rendészettudomány kritikai megközelítése. In: Boda J., Felkai L., & Patyi A. (szerk.) Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére. Dialóg Campus, Budapest, pp. 273–282.
- Kerezi K., & Papp A. L. (2015) Rendészet, tudomány, doktori iskola. Magyar Rendészet, Vol. 15. No. 4. pp. 67–83.
- Kis N. (2015) „Metszéspontok” – rendészettudomány, bűnügyi tudományok, közigazgatás-tudomány és transzdiszciplinaritás. Magyar Rendészet, Vol. 15. No. 4. pp. 85–92.
- Korinek L. (2007) A bűnügyi tudományok helyzete. Magyar Tudomány, Vol. 168. No. 12. pp. 1570–1576.
- Kui L. (2021) A magyar határőrség technikai generációváltásai és lehetséges fejlesztési irányok. Doktori értekezés. NKE RDI
- Németh J. (2016) A Rendőrség Tudományos Tanácsának jelene és tevékenységének jövőbeli lehetséges irányai. A toll sokszor erősebb, mint a kard. Rendészettudományi tanulmányok Prof. Dr. Fórizs Sándor 65. születésnapja tiszteletére. NKE Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest, pp. 166–173.
- Tóth L. (2023) Közterületi térfigyelő rendszerek eltérő fejlődése Európában. Belügyi Szemle, Vol. 71. No. 6. pp. 1041–1057. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.6.6>

Jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 46. cikk (1) bek. 1744/2013. (X. 17.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013–2023) 2.2. pont. A bűnmegelőzés elvi háttere

A cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közzététel helye, illetve a CC License linkje és az esetlegesen végrehajtott módosítások feltüntetésre kerülnek. (SID_1)